

Täysistunto

Keskiviikko 27.6.2018 klo 14.01—19.25

9. Valtioneuvoston selonteko eduskunnalle Suomen osallistumisen jatkamisesta turvallisuussektorin koulutusyhteistyössä Irakissa

Valtioneuvoston selonteko VNS 4/2018 vp

Lähetekeskustelu

Ensimmäinen varapuhemies Mauri Pekkarinen: Lähetekeskustelua varten esitellään päiväjärjestyksen 9. asia. Puhemiesneuvosto ehdottaa, että asia lähetetään ulkoasiainvaliokuntaan, jolle puolustusvaliokunnan on annettava lausunto.

Valtioneuvoston esittelypuheenvuoron jälkeen keskustelu käydään etukäteen pyydettyjen puheenvuorojen osalta nopeatahtisena. Ryhmäpuheenvuorojen pituus on enintään 5 minuuttia, ja muiden etukäteen varattujen puheenvuorojen pituus niin ikään enintään 5 minuuttia. Puhemiesneuvosto suosittaa, että myös nopeatahtisen keskusteluosuuden jälkeen pidettävät puheenvuorot kestävät enintään 5 minuuttia. Lisäksi myönnän harkitsemassani järjestyksessä 1 tai 2 minuutin vastauspuheenvuoroja.

Keskustelu

17.04 Ulkoministeri Timo Soini (esittelypuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Eduskunnalle annetussa selonteossa kuullaan eduskuntaa sotilaallisesta kriisinhallinnasta annetun lain mukaisesti liittyen Suomen osallistumisen jatkamiseen Irakin Operation Inherent Resolve -kriisinhallintaoperaatiossa.

Suomi on ollut alusta asti vahvasti mukana kansainvälisessä Isilin vastaisessa koalitiossa. Koalitiossa on 75 jäsentä, ja se tukeutuu YK:n turvallisuusneuvoston päätöslauselmaan. Suomi on osallistunut koalition sotilaalliseen kriisinhallintaoperaatioon vuodesta 2015 lähtien. Vuonna 2017 Suomen antama koulutus ja neuvonanto laajennettiin koskemaan Pohjois-Irakin kurdien peshmerga-joukkojen lisäksi Irakin keskushallinnon alaisia turvallisuusjoukkoja myös muualla Irakin alueella. Suomalaissotilaiden asema ja aseiden kantaminen perustuvat edelleen voimassa olevaan Suomen ja Irakin hallitusten väliseen noottien vaihtoon.

Arvoisa puhemies! Irakin tilanne on muuttunut huomattavasti parin vuoden takaisesta, jolloin Isil piti hallussaan maan toiseksi suurinta kaupunkia Mosulia. Irakin asevoimat ovat koalition tuella vallanneet takaisin valtaosan Isilin hallussa olleista alueista. Noin 3,7 miljoonaa pakolaista on pystynyt palaamaan koteihinsa. Isilin vastaisen työn onnistuminen on luonut tulevaisuudenuskoa. Suomen osallistuminen on vaikuttanut tähän myönteiseen kehitykseen.

Irakissa järjestettiin parlamenttivaalit 12. toukokuuta. Vaalit sujuivat rauhallisesti ilman merkittäviä iskuja. Irakin turvallisuusviranomaiset turvasivat vaaleja. Äänestysvilkkkaus jäi matalaksi, noin 45 prosenttiin. Vaalien voittajaksi nousi uskonnollisen šiiajohtaja Muqta-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 75/2018 vp

da al-Sadrin vaaliliitto. Valituksia vaalivilpistä on tehty runsaasti, joten vaalitulosta ei ole vielä vahvistettu. Parlamentti on vaatinut äänten laskemista uudelleen. Hallitusneuvotteiluista ennakoitaan pitkiä ja monimutkaisia.

Irakin vakauden ja turvallisuuden palauttaminen ja Isilin torjuminen on tärkeää myös Suomen turvallisuuden kannalta. Vaikka kalifaatti on luhistunut, toiminta Isilin solujen tuhoamiseksi jatkuu. Järjestön hallussa on yhä pieniä alueita, ja se kykenee toteuttamaan terrori-iskuja. Sotilaalliset tappiot eivät poista Isilin väkivaltaista ideologiaa. Isililtä vapautettujen alueiden vakaus ja turvallisuus on edellytys kotiseuduille palaamiselle sekä Isilin uuden nousun estämiselle. Tämä puolestaan edellyttää jälleenrakentamista sekä toimivaa paikallista turvallisuuskoneistoa. Keskeistä on se, miten turvallisuuden ylläpitäminen jatkossa toteutetaan. Vastuu turvallisuudesta on Irakin asevoimilla ja turvallisuusjoukoilla, mutta ne tarvitsevat koulutusta ja neuvonantoja vielä useiden vuosien ajan.

Arvoisa puhemies! Sotilaallisten toimien lisäksi Isilin vastainen koalitio tekee mittavaa vakauttamistoimintaa ja avustaa humanitaarisessa tilanteessa. Koalitio pyrkii estämään vierastaistelijoiden liikkumisen rajojen yli ja kamppailee Isilin propagandaa vastaan. Lisäksi se pyrkii rapauttamaan Isilin taloudellisen infrastruktuurin.

Arvoisa puhemies! Kuten selonteossa esitetään, Suomen tarkoituksena on jatkaa Irakin turvallisuussektorin koulutus- ja neuvonantotoimintaa. Osallistumisemme operaatioissa jatkuisi 1.1.2019 noin 80 sotilaalla vuoden 2019 loppuun. Osallistuminen pitäisi sisällään koulutus- ja neuvonantotoiminnan, tarvittavan omasuojan sekä kansalliset tuki- ja huolto-osat. Koulutuksessa ollaan siirtymässä entistä enemmän irakilaiden joukkojen laadulliseen kehittämiseen. Yksittäisten sotilaiden kouluttamisen sijaan keskitytään kouluttajakoulutukseen. Tämän myötä Suomen kokonaisvahvuus tarkentuu noin 80 sotilaaseen.

Suomalaisten antama koulutus on parantanut koulutettavien joukkojen kykyä toimia kokonaisina yksikköinä ja kehittänyt kykyä selviytyä taistelutilanteissa. Se on myös luonut perusteita hallita turvallisuustilanteita ja alueita. Suomalaiset ovat kouluttaneet toukokuun 2018 alkuun mennessä yli 3 000 peshmerga- ja Irakin turvallisuusjoukkojen sotilasta. Suomalainen kouluttajaosasto ja koulutustapa ovat saaneet hyvää palautetta.

Arvoisa puhemies! Osallistumisella Irakin turvallisuussektorin koulutusyhteistyöhön Suomi tukee osaltaan kansainvälisen terrorismin vastaista toimintaa. Koalition kokonaisvaltaisella toiminnalla pyritään vaikuttamaan muuttoliikkeen perussyihin. Osallistuminen kehittää myös kansallisen puolustuksen suorituskykyä. Arvokkaita kokemuksia saadaan joukon johtamisesta, ylläpidosta ja operoinnista vaativissa tehtävissä.

Sotilaallisten toimien ohella Suomi tukee Irakin turvallisuussektorin kehittämistä siviilikriisinhallinnalla. Suomi osallistuu koalition poliisikoulutukseen Bagdadissa sekä EU:n siviilikriisinhallintaoperaatioon. Suomi tukee Isililtä vapautettujen alueiden vakauttamista UNDP:n rahaston kautta. Annamme Irakille myös humanitaarista apua ja rahoitamme miinanraivausta. Parhaillaan valmistellaan tukea Irakin ammatillisen koulutuksen kehittämiseksi. Vuoden 2017 loppuun mennessä kokonaistukemme Irakille oli lähes 18 miljoonaa euroa. Lisäksi Suomi antoi Irakin helmikuun 2018 jälleenrakennuskonferenssissa 10 miljoonan euron apulupauksen.

Arvoisa puhemies! Irakilaiset ovat suurin turvapaikanhakijaryhmä Suomessa. Vuonna 2017 Maahanmuuttovirasto teki 4 337 irakilaisia koskevaa turvapaikkapäätöstä. Näistä kielteisiä oli 2 154. Palautuksia koskeva yhteistyö on osa kokonaisvaltaista lähestymistapaa. Suomen tavoitteena on paluu- ja palautusyhteistyötä helpottavat järjestelyt kielteisen

Pöytäkirjan asiakohta PTK 75/2018 vp

lainvoimaisen päätöksen saaneiden turvapaikanhakijoiden osalta. Tässä teemme yhteistyötä muiden EU-maiden kanssa.

Arvoisa puhemies! Aivan lopuksi muutama sana Naton suunnitelmasta vahvistaa tukea Irakille turvallisuussektorin koulutuksella. Uusi koulutusoperaatio täydentäisi Isilin vastaisen koalition ja muiden kansainvälisten toimijoiden toimintaa. Operaation koko olisi noin 500 sotilasta. Päätös operaation perustamisesta on määrä tehdä Naton huippukokouksessa heinäkuussa. Operaatio on tärkeä lisä Irakin tukemiseksi, ja Suomi harkitsee osallistumista tämän operaation perustamiseen omalta osaltaan.

Arvoisa puhemies, tässä, kiitos.

17.13 Pertti Hakanen kesk (ryhmäpuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Olemme olleet mukana Irakin operaatiossa vuodesta 2015 lähtien osana Yhdysvaltain johtamaa Isilin vastaista koalitiota. Operaatio on tuottanut tulosta. Isilin hallussa on enää 2 prosenttia Irakin pinta-alasta, ja miljoonat irakilaiset ovat pystyneet palamaan koteihinsa Isililtä vapautetuille alueille. Kalifaatti on kukistettu, mutta Irakin turvallisuustilanne jatkuu edelleen epävakana. Maan jälleenrakentamista on vauhditettava ja yhteiskunnan vakauttamista on jatkettava.

Keskustan eduskuntaryhmä pitää perusteltuna jatkaa Suomen osallistumista turvallisuussektorin koulutusyhteistyöhön Irakissa noin 80 sotilalla ensi vuoden ajan. Koulutus ja neuvonantotoiminnalla kehitämme Irakin ja Irakin Kurdistanin turvallisuusjoukkojen omaa kykyä torjua Isil ja tuemme alueellisen vakauden ja turvallisuuden vahvistamista. Operaation jatkuminen on tärkeää terrorismin kasvualustan kitkemiseksi ja hallitsemattoman muuttoliikkeen vähentämiseksi.

Arvoisa puhemies! Vaativissa neuvonantotehtävissä suomalaiset saavat arvokasta kokemusta joukon johtamisesta, ylläpidosta ja operoinnista. Osallistumisella kehitämme kansallisia suorituskykyjämme. Eduskunta on perehtynyt kunkin osallistuspäätöksen yhteydessä operaation mandaattiin, riskeihin, tavoitteisiin ja vaikutuksiin kansallisen puolustuskyvyn kehittämisessä. Operaatio on perusteltua käydä huolellisesti läpi valiokuntatyössä tälläkin kertaa.

Operaatiossa on siirrytty sen kolmanteen vaiheeseen, jossa tavoitteena on Isilin tuhoaminen ja Irakin ja Syyrian turvallisuustilanteen vakauttaminen. Tavoitteessa on edistytty odotettua nopeammin.

Valiokuntatyössä on syytä perehtyä siihen, millaiset edellytykset on päästä lähitulevaisuudessa operaation viimeiseen vaiheeseen, turvallisuustilanteen normalisoimiseen. Operaation turvallisuustilanne ja riskit on arvioitava perusteellisesti samoin kuin joukkojemme omasuojan ja asianmukaisen varustuksen varmistaminen.

Arvoisa puhemies! Selonteon mukaan Suomen osallistumisen painopiste siirretään Irakin keskushallinnon alueelle ja tukeutumista Erbiliin jatketaan toistaiseksi. Koulutuksen sisällössä ollaan puolestaan siirrytty taistelevien yksiköiden koulutuksesta kohti alueen turvallisuudesta vastaavien joukkojen koulutusta.

Irakissa järjestettiin parlamenttivaalit toukokuussa, ja Pohjois-Irakin Kurdistanin itsehallintoalueella on määrä järjestää parlamentti- ja presidentinvaalit ensi syyskuussa. Osallistumalla turvallisuudesta vastaavien joukkojen koulutukseen luomme edellytyksiä Irakin omille turvallisuusjoukoille vastata yhä paremmin maansa vakaudesta, turvallisuudesta ja demokratian toimivuudesta.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 75/2018 vp

Kriisinhallintaoperaatioissa on viime vuosina korostunut koulutus- ja neuvonantotoiminta. Se sopii Suomelle hyvin. Ammattitaitoisten kouluttajien ja asianmukaisesti koulutetun reservin työtä arvostetaan näissä operaatioissa hyvin korkealle. On tärkeää vahvistaa Puolustusvoimien henkilöstön määrää siten, että sotilaallisiin kriisinhallintaoperaatioihin löytyy lähtijöitä jatkossakin. Kriisinhallintatehtävien myötä ammattisotilaiden osaaminen vahvistuu ja monipuolistuu edelleen, ja osaamista voidaan hyödyntää kotimaassa rauhanajan tehtävissä.

Arvoisa puhemies! Kansainväliseen kriisinhallintaan osallistuminen on ollut ja on tulevaisuudessakin keskeinen osa Suomen turvallisuus- ja puolustuspolitiikkaa. Keskustan eduskuntaryhmä pitää tärkeänä, että osallistumisen resurssit varmistetaan siten, ettei synny kilpailutilannetta kriisinhallinnan ja kansallisen puolustuksen resurssien välillä. Tämä edellyttää myös huolellista arviointia tapauskohtaisesti, mihin operaatioihin osallistumme omien voimavarojemme puitteissa.

Kriisinhallintaoperaatiot ovat viime vuosien aikana kallistuneet, ja Suomen onkin entistä tarkemmin arvioitava, millaisiin operaatioihin me osallistumme ja mitä lisäarvoa osallistumisestamme on kohdemaalle, kansainväliselle yhteisölle ja yhteistyölle sekä kansalliselle puolustuksellemme. Tämä kokonaisarvio on syytä tehdä kunkin operaatiopäätöksen yhteydessä.

Arvoisa puhemies! Kriisinhallintaoperaatiot lisäävät kokemusta toimia monikansallisessa toimintaympäristössä, kehittävät yhteensopivuutta ja vahvistavat kykyä kansainvälisen avun antamiseen ja vastaanottamiseen. Kaikki nämä ovat tärkeitä näkökulmia verkostoituneen puolustuksen vahvistamiseksi.

17.18 Pauli Kiuru kok (ryhmäpuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Kriisinhallinta on harvoin 100 metrin juoksua, siinä on enemmän piirteitä kestävyyslajeista ja joukkuepeleistä. Joskus positiiviset tulokset vaativat vuosia ja vuosikymmeniä.

Terroristijärjestö Isilin hallitsema alue on koko ajan pienentynyt. Se on enää vain 2 prosenttia Irakin pinta-alasta. Turvallisuustilanne maassa on edelleen epävakaa, mutta se on kuitenkin kohentunut. Lähes 4 miljoonaa pakolaista on pystynyt palaamaan koteihinsa. Tuellamme on siis merkitystä. Operaatiossa on siirrytty ennakoitua nopeammin kolmannen vaiheeseen, jonka tavoitteena on Daeshin tuhoaminen sekä Irakin ja Syyrian turvallisuustilanteen vakauttaminen. Operaation viimeisessä vaiheessa turvallisuustilanne normalisoidaan.

Arvoisa puhemies! Normaalin elämän edellytykset ja vakaa turvallisuustilanne ovat lopullinen tavoite. Isilin lukuisat solut Lähi-idässä, Afrikassa ja Euroopassa muodostavat kuitenkin edelleen vakavan alueellisen ja globaalin turvallisuusuhan. Isil-propagandassa kannustetaan iskuihin länsimaita vastaan, eikä Suomi ole näiltä turvassa. Suojelupoliisin uhka-arvion mukaan yksittäisten terrorististen iskujen uhka Suomessa on kohonnut. Suomi nähdään osana länsimaita ja Isilin vastaista liittoumaa. Propagandaa tuotetaan myös suomeksi ja Suomea vastaan. Meiltä on lähtenyt supon arvioiden mukaan noin 80 henkeä konfliktialueelle vierastaistelijoina. [Timo Heinonen: Terroristeiksi!] Irakin vakauttaminen on Suomen intressien mukaista. Irakilaiset olivat Suomen suurin turvapaikanhakijaryhmä vuoden 2015 pakolaiskriisissä. Olemme osallistuneet poliisikoulutukseen, rahoittaneet miinanraivausta sekä antaneet humanitaarista apua. Pyrimme vaikuttamaan muutto liikkeen juurisyihin.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 75/2018 vp

Suomen taloudellinen ja henkinen apu on ollut mittavaa. Siksi on ongelmallista, että Irakin kanssa neuvoteltava palautussopimus ei ole edennyt hallituksemme aktiivisista ponnisteluista huolimatta. Irak on kieltäytynyt vastaanottamasta takaisin omia kansalaisiaan vastoin omaa perustuslakiaan. Näin ei voi jatkua. Mikään maa ei voi kieltäytyä ottamasta takaisin omia kansalaisiaan ja samaan aikaan edellyttää kansainvälistä apua. Kokoomuksen eduskuntaryhmä kehottaa hallitusta miettimään avun ehdollistamista yhdessä EU-maiden kanssa. Palautussopimus on saatava voimaan, ja Irakin on noudatettava sopimuksia. [Mika Niikko: Juuri näin!]

Arvoisa puhemies! Työtä riittää vielä pitkään Irakissa, mutta sitä on tehtävä myös kotimaassa. Jotta voimme torjua terrorisminuhkaa Suomessa, on meillä oltava siihen tehokkaita ja ajantasaisia välineitä. Vuoden 2016 lopusta asti on terrorismitarkoituksessa matkustaminen ollut rangaistavaa. Tämä voi toimia ennaltaehkäisevänä kynnyksenä lähtemiselle. Se on myös yleisen oikeustajun mukaista: terrorismi on loukkaus ihmisyyttä vastaan. Lisäksi tarvitaan muita lainsäädännöllisiä keinoja. Teknologian kehitys ja tiedonvälityksen monet mahdollisuudet ovat hyödyttäneet koko maailmaa ja siten myös terroristijärjestöjä. Suomen länsimaiset kumppanit ovat havahtuneet uhkaan aiemmin ja kyenneet myös estämään iskuja. Viranomaisemme tarvitsevat toimivaltuudet turvallisuutemme parantamiseksi. Kokoomuksen eduskuntaryhmä toivoo, ettei tiedustelulainsäädännön käsittelyssä tule enää viivytyksiä.

Arvoisa puhemies! Samaan aikaan, kun meiltä vaaditaan kestävyyttä ja kärsivällisyyttä, meillä pitää olla myös joukkuepelitaitoja. Monenkeskinen kansainvälinen yhteistyö on nyt haastettuna. On tärkeää, että jokainen tilaisuus sen vahvistamiseksi ja puolustamiseksi hyödynnetään. Suomen osallistumisen jatkaminen Irakissa osoittaa, että Suomi haluaa olla mukana ratkaisemassa yhteisiä ongelmia.

17.22 Sirpa Paatero sd (ryhmäpuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Suomen ulkopoliittikan olennainen osa on globaalin vastuun kantaminen. Meidän tulee olla aloitteellisia itse ja harvita huolella osallistumisen muodot, kun meiltä yhteisvastuun kantamista pyydetään. Viime viikkoina on käyty merkittäviä keskusteluja monenkeskisen yhteistyön tulevaisuudesta. Viikoittainen uutisvirta Atlantin tuolta puolen on kylmäävää ja aiheuttaa ymmärrettävästi suurta huolta koko kansainvälisessä yhteisössä.

Huoli sääntöperustaisen järjestelmän rakoilusta on otettava vakavasti, ja toisaalta sen puolesta on tehtävä väsymättä töitä. Maailma tarvitsee tämän päivän ja huomispäivän megahaasteisiin yhteisesti sovittuja ratkaisuja nyt enemmän kuin koskaan. On hyvä keskustella myös niistä ponnistuksista, joissa suuri joukko maita on yhdessä onnistunut, ja nyt tämä käsillä oleva selonteko osallistumisen jatkamisesta turvallisuussektorin koulutusyhteistyössä Irakissa luo mahdollisuuden tällaiselle keskustelulle.

Irakin tueksi perustetulla kansainvälisellä koalitiolla, johon nyt kuuluu 75 jäsentä, on ollut ratkaiseva merkitys Isilin vastaisessa taistelussa. Sosiaalidemokraattinen eduskuntaryhmä on eri vaiheissa antanut tukensa Suomen osallistumiselle Irak-operaatioon. Tukemme jatkuu nyt, kun operaation seuraavaan ja samalla viimeiseen vaiheeseen siirtyminen edellyttää Isilin sotilaallista kukistumista.

Isilin vastainen koalitio tukeutuu YK:n turvaneuvoston päätöslauselmaan. Eli Irak-operaatioon osallistumalla Suomi myös kantaa vastuuta YK:n jäsenenä terrorisminvastaisessa rintamassa. Isilin lopullinen nujertaminen on kuitenkin vain yksi osa sitä suurta tavoitetta, että Irakin turvallisuustilanne saataisiin pysyvästi vakaalle pohjalle. Kurdit ovat olleet luo-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 75/2018 vp

tettavimmat ja tehokkaimmat toimijat Isilin vastaisessa taistelussa, ja myös Suomen on valvottava, että heidän oikeuksiaan kunnioitetaan.

Selonteossa esitetty kokonaisvaltainen lähestymistapa on oleellinen turvallisuustilanteen vakauttamiseksi ja ainoa oikea tapa rakentaa Suomen tuki Irakille. Selonteosta selviää, että humanitäärisen avun ja esimerkiksi paikallishallinnon vahvistamisen ohella Suomi valmistelee myös tukea Irakin ammatillisen koulutuksen kehittämiseksi. Tämä on konkretiaa, jolla epätoivon, näköalattomuuden ja köyhyyden juurisyyihin pureudutaan.

Arvoisa puhemies! Sosiaalidemokraattinen eduskuntaryhmä haluaa muistuttaa naisten ja tyttöjen merkityksestä, kun sodista ja konflikteista halutaan rakentaa polkua kohti kestävää rauhaa ja sovintoa. YK teetti viime vuonna maailmanlaajuisen tutkimuksen, jonka tulokset osoittavat, että kun naiset otetaan mukaan rauhanprosesseihin, tulee myös rauhansopimuksista kestävämpiä.

Toukokuussa pidettyjen parlamenttivaalien jälkeen toimivan hallituksen kokoaminen, demokratian vahvistaminen ja eri väestöryhmien yhdenvertainen kohtelu tulevat olemaan avainasemassa siinä, että Isil ei kykene nousemaan uudelleen. Kuten edellisten Irakselontekojen kohdalla, on myös nyt toistettava tarve valppaudelle omien rajojemme sisällä. Terroristinen teko on sitten edellisen selonteon valitettavasti tullut todeksi myös Suomen kamaralla.

Arvoisa puhemies! Lain mukaan suomalaisia voi palvella kriisinhallintatehtävissä kerhollaan enintään 2 000. Nyt kesäkuussa 2018 sotilaalliseen kriisinhallintaan osallistuu 482 ja siviilikriisinhallintaan 109 suomalaista. Tilanne on kohtuullinen, mutta mitä tapahtuu, kun operaatio Libanonissa päättyy? Uutta linjanvetoa suomalaisen kriisinhallinnan kokonaisuuteen siis tarvitaan.

YK:n tavoitteena on, että operaatioihin osallistujat tulisivat mahdollisimman läheltä konfliktialuetta. Siksi esimerkiksi Afrikan unionilla on merkittävä rooli alueen kriisien hallinnassa, ja YK:n ja AU:n pyrkimyksille uudistaa yhteisoperaatioitaan on annettava täysi tuki.

Suomessa pakolaiskriisin jälkimainingeissa on alettu herätä siihen, että Afrikan manteleen kysymys on myös Euroopan kohtalon kysymys. Operaatioiden valtuutuksen osalta sosiaalidemokraatit ovat useaan otteeseen peräänkuuluttaneet nykyistä aktiivisempaa ja vahvempaa osallistumista YK:n tai EU:n mandaatilla toimiviin kriisinhallintaoperaatioihin. Afrikan operaatioissa Suomi voisi antaa sitä panosta, jonka se osaa vahvimmillaan, eli koulutus- ja johtamisosaamista.

17.27 Lea Mäkipää sin (ryhmäpuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Irak on sotaa käyvää maa. Se taistelee terroristijärjestö Isiliä vastaan, joka onnistui valtaamaan alueita vuoden 2011 jälkeen Yhdysvaltojen vetäydyttyä Irakista.

Nyt käsiteltävänä oleva OIR-operaatio perustettiin Yhdysvaltojen johdolla vuonna 2014. Operaation tarkoituksena on Isilin hävittäminen sekä Irakin turvallisuusjoukkojen vahvistaminen. Jokainen osallistuva maa, joita on yhteensä 26, päättää itse ja sopii Irakin hallituksen kanssa osallistumismuodoista. Suomi osallistuu koulutus- ja neuvonantotoimintaan noin 100 sotilaalla. Operaatiota on tarkoitus jatkaa Suomen osalta ensi vuonna 80 sotilaalla.

Irakin turvallisuustilanne on lähtenyt kohentumaan viime vuosina yllättävänkin nopeasti, mikä mahdollistaa Suomen osallistumisvahvuuden pienentämisen. Isil on kukistettu Ira-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 75/2018 vp

kista lähes kokonaan, niin että se pitää hallussaan enää vain pieniä alueita Pohjois-Irakissa. OIR-operaatio on ollut siis tuloksellinen.

Sinisen eduskuntaryhmän mielestä Suomen osallistumista operaatioon on kuitenkin perusteltua jatkaa. Suomalaisten antama koulutus on ollut selonteon mukaan tuloksellista. Isililtä vapautettujen alueiden vakauttaminen on jatkossa lähtökohtaisesti Irakin poliisin ja asevoimien vastuulla. Tämä edellyttää koulutustyön jatkamista. Isil on lisäksi merkittävin Euroopassakin terrori-iskuja toteuttava järjestö, jonka väkivaltaan yllyttävän propagandan tiedetään vaikuttavan tehokkaasti erityisesti näköalattomuudesta kärsiviin nuoriin miehiin. Monimutkaisiin kysymyksiin se tarjoaa vastaukseksi ääriratkaisuja. Onneksi järjestön toimintaedellytykset ovat OIR-operaation avulla heikentyneet. Tämän työn jatkamista siniset haluavat tukea.

Arvoisa puhemies! Suomi on kouluttanut kurdien peshmerga-joukkoja vuodesta 2005 alkaen sekä vajaan vuoden ajan myös Irakin keskushallinnon turvallisuusjoukkoja. Suomen osallistumisen painopistettä siirretään tänä vuonna Irakin keskushallinnon turvallisuusjoukkojen hallitsemille alueille. Tämä on selonteon mukaan järkevää maan kokonaistilanteen kannalta.

Kurdistanissa järjestettiin syyskuussa kansanäänestys alueen itsenäistymisestä. Itsenäistymistä puoltava äänestystulos ei kuitenkaan saanut länsivaltojen tunnustusta. Sen katsottiin päinvastoin horjuttavan Irakin turvallisuustilannetta. Sisäpoliittinen tilanne on Irakissa muutenkin jännitteinen, kun eri kansanryhmät — šiiat, sunnit ja kurdit — kilpailevat valasta keskenään. Eturyhmäajattelu vaikeuttaa pidemmällä aikavälillä maan kokonaiskehitystä.

Suomi noudattaa Irakissa niin sanottua kokonaisvaltaista lähestymistapaa eli antaa sotilaallisen avun lisäksi humanitaarista apua sekä osallistuu siviilikriisinhallintaoperaatioon, jossa annetaan poliisikoulutusta. Toimivan yhteiskunnan rakentaminen edesauttaa Isilin kukistamista. Irakilaiset ovat suurin Suomeen suuntautuvien turvapaikanhakijoiden kansalaisuusryhmä. Sotilaallisen kriisinhallinnan ja siviilikriisinhallinnan sekä muun tuen avulla pyritään vaikuttamaan siihen, että syyt lähteä Irakista vähenevät.

OIR-operaation kustannukset Suomelle olisivat vuoden 2019 osalta noin 25 miljoonaa euroa. Tätäkään taustaa vasten ei voi olla oikein, että Irakin poliisi kieltäytyi vastaanottamasta Suomesta Irakiin palautettavia kansalaisiaan viime viikolla. Yhteistyön on oltava vastavuoroista.

Arvoisa puhemies! On hyvä muistaa, että kohdemaan vakauttamisen ohella osallistumisen kansainvälisiin kriisinhallintaoperaatioihin on tuettava niin kansallista puolustusta kuin kansainvälisiä suhteitammekin. OIR-operaatioon osallistumalla kehitämme yhteistoinnallisuutta ja sotilaallista yhteistyötä kumppanimaiden kanssa. Suomella on kuitenkin vain rajalliset sotilaalliseen kriisinhallintaan osoitettavat resurssit, eivätkä ne saa syödä resursseja kansallisesta puolustuksesta. Selonteon valiokuntakäsittelyssä olisi hyvä kiinnittää huomiota maan jännitteiseen sisäpoliittiseen tilanteeseen, jossa Kurdistanin ja Bagdadin välinen suhde on yksi keskeisimmistä. Arvioita OIR-operaation loppuunsaattamisen askelista olisi myös hyödyllistä tehdä.

Siniset kannattavat Suomen osallistumisen jatkamista OIR-operaatiossa myös vuoden 2019 ajan. Saatetaan hyvin sujunut työ päätökseen.

17.33 Mika Niikko ps (ryhmäpuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Vaikka Suomella ei ole osuutta Irakin turvallisuustilanteeseen saati Isilin syntyyn, on moraalisestikin oikein osal-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 75/2018 vp

listua Isilin vastaisen liittoutuman tukemiseen. Islamilaista terrorismia vastaan on taisteltava yksissä tuumin. Irakin vakauttaminen on Suomen ja tietysti koko maailman etu. Perussuomalaiset kannattavat sitä, että Suomi on mukana Isilin vastaisessa operaatiossa kouluttamassa joukkoja. Kuten selonteosta voidaan todeta, kansainvälisen koalition tulokset yhteistyössä Irakin asevoimien kanssa ovat olleet hyviä. Isil on kukistettu alueella olemattomiin. Lopullinen kukistuminen on lähellä.

Suomen roolin alueella on oltava rauhan rakentaminen nimenomaan koulutuksen kautta, ei suoraan sotilaalliseen toimintaan osallistumisen kautta. On hyvä lähtökohta, että lopulta täydellinen turvallisuusvastuu myös pyritään siirtämään Irakin omille joukoille. Suomen on vältettävä joutumista minkään valtapelin nappulaksi. Valitettava totuus on se, että myös länsi on vuosien saatossa omista valtapyrkimyksistään lähtöisin aiheuttanut alueelle epävakautta.

Arvoisa puhemies! Kuten raportissa todetaan, suomalaisten antama koulutus on konkreettisesti pelastanut henkiä esimerkiksi vähentämällä haavoittuneiden kuolleisuutta sekä ennaltaehkäisemällä räjähteisiin menehtyneiden määrää. Toisaalta sotilaalliset tulokset ääri-islamilaista Isiliä vastaan paranevat, ja se on oikein.

Koulutus palvelee myös kouluttajaa. Suomalaiset joukot saavat Irakista korvaamatonta kokemusta monenlaisiin tilanteisiin. Toivottavasti Suomessa ei vastaavia kriisejä koskaan koeta, mutta niihin on aina varauduttava. Varautuminen on viisautta, sillä esimerkiksi terrorismin uhka on löperön turvapaikkapolitiikan vuoksi pahentunut myös Suomessa.

Arvoisa puhemies! Irakin lähialue on ollut pitkään epävakaa. Nyt tilanne on paras pitkään aikaan. Perussuomalaiset ovat tyytyväisiä siihen, että vakaampi tilanne on jo nyt saavutettu Irakissa ja sinne voi palata. Vapaaehtoinen paluu kuitenkin tökkii pahasti. Palautussopimusta ei ole neuvoteltu. Suomi ei välttämättä onnistu palauttamaan edes vakavinta turvallisuusuhkaa aiheuttavia rikollisia tai väkivaltaista radikaalisanomaa välittäviä ihmisiä. Tämä siksi, että Irak kieltäytyy ottamasta heitä vastaan. Tämä ei sovi kansalaisten oikeustajuun. Lepsuilu levittää terrorismiuhan Suomeen. Ulkoministeri Soini ja sisäministeri Mykkänen eivät ole pystyneet vastaamaan Irakin viranomaisten härskiin peliin riittävän uskottavasti.

Useat Euroopan maat ovat neuvotelleet palautuksista muun muassa vedoten kehitysapurahoihin, joita nämä valtiot Irakille maksavat. Myös Suomi antaa Irakille erilaista taloudellista ja toiminnallista tukea. Tällaisia asioita pitäisi pystyä käyttämään neuvottelukortteina, jotta palautussopimus saadaan aikaan. Ei riitä, että tavoite mainitaan selonteossa. Se on vietävä käytäntöön saakka.

Suomesta on lähtenyt Isilin terroristien riveihin noin 80 henkilöä. Suhteessa maamme väkilukuun tämä on eniten koko Euroopassa. Tämä osaltaan kertoo, että Suomessa on ollut myös aktiivista toimintaa taistelijoiden rekrytoimiseksi. Kyse ei siis ole ainoastaan siitä, että vastustamme Isiliä Lähi-idässä. Meidän on vastustettava sitä myös Suomessa. Keinoja tässä ovat muun muassa turvapaikkahakemusten parempi seulominen, vaarallisten henkilöiden säilöönotto ja tiukempi turvapaikkapolitiikka ylipäätään. Myöskään nykymallinen kotoutus, jossa henkilö saa lähinnä rahaa mutta ei juurikaan osallisuutta suomalaisessa yhteiskunnassa, ei toimi. Nopealle työllistymiselle olisi laitettava suurempi painoarvo, ja kotoutujan omaa aktiivisuutta olisi edellytettävä nykyistä konkreettisemmin.

Arvoisa puhemies! Vielä lopuksi: Perussuomalaisten mielestä ihmisiä tulee auttaa kotimaassaan sellaisten olosuhteiden saavuttamiseksi, joista ei tarvitse paeta. Se on inhimilli-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 75/2018 vp

sin ja kestävin tapa auttaa oikeasti hätää kärsiviä. Siksi kannatamme myös Suomen rauhaa vakauttavaa toimintaa Irakissa.

17.38 Krista Mikkonen vihr (ryhmäpuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Kesäkuussa 2014 Isil ryhtyi kokoamaan voimia islamilaisen kalifaatin muodostamiseksi Irakiin. Sen bruttaalit ihmisoikeusrikokset herättivät nopeasti paikallisen ja kansainvälisen vastareaktion. Laaja kansainvälinen Isilin vastainen koalitio aloitti toiminnan Irakissa syksyllä 2014. Suomi päätti maaliskuussa 2015 osallistua koalition sotilaalliseen OIR-operaatioon kouluttamalla Pohjois-Irakin kurdijoukkoja. Toiminta on ollut tuloksekasta. Vuonna 2014 Irakin pinta-alasta Isilin hallussa oli 40 prosenttia, nyt enää vain 2 prosenttia.

Tämä eduskunta käsittelee nyt kolmannen kerran Suomen osallistumisen jatkamista OIR-operaatiossa. Jatkosta on päätetty aina vuodeksi kerrallaan. Vihreät kannattavat valtioneuvoston esitystä Suomen osallistumisen jatkamisesta vuoden 2019 ajan. Irakin vakauttaminen ja alueiden takaisinvaltaaminen terroristijärjestö Isililtä ovat kansainvälisesti tärkeitä tavoitteita, joita meidän tulee olla tukemassa. Koulutusyhteistyö on Suomelle luonteva tapa tähän.

Arvoisa puhemies! On kuitenkin joitakin kysymyksiä, joita tässä yhteydessä on nostettava esille. Ensimmäinen niistä on Irakin sisäpoliittinen kehitys. Irakin pääkaupungin Bagdadin ja Pohjois-Irakin Kurdistanin autonomisen alueen välit kiristyivät syksyllä 2017, kun Kurdistan järjesti kansanäänestyksen itsenäistymisestään. On tärkeää, että myös jatkossa kurdien oikeuksia kunnioitetaan, samalla kun Irakin yhtenäisyys säilyy. Olisi kestävämpiä olla mukana operaatiossa, jos autettavat osapuolet, Pohjois-Irakin kurdit ja maan keskuhallinto, ajautuisivat sotajalalle. Kurdistanin itsehallintoalueen vaalit syksyllä ovat tässäkin mielessä tärkeä virstanpylväs.

Toinen kysymys on poliittinen kehitys pääkaupungissa Bagdadissa. Toukokuussa pidettyjen vaalien voittajaksi nousi hengellisen šiiajohtaja al-Sadrin liittouma. Se lupasi muutosta nykypolitiikkaan, panostamista jälleenrakennukseen sekä kansalaisten peruspalvelujen parantamiseen. Al-Sadr on vastustanut sekä USA:n että Iranin vaikutusvallan kasvua Irakissa. Meidän on seurattava tarkasti Irakin sisäpoliittista kehitystä ja ennen kaikkea suhtautumista kansainvälisesti tuettuihin operaatioihin. Voimme jatkaa toimintaa Irakissa vain, jos sille on Irakin hallituksen varaukseton tuki.

Kolmas kysymys on pitkään valmistellun mahdollisen Nato-koulutusoperaation alkua Irakissa. Valtioneuvoston piirissä on kaavailtuja Suomen osallistumiseksi tähänkin operaatioon. Siksi olisi ollut paikallaan, että eduskunta olisi saanut kaiken käytettävissä olevan tiedon myös siitä tässä samassa yhteydessä. Nyt se kuitataan vain lyhyellä maininnalla selonteossa.

Arvoisa puhemies! Neljäntenä haluan nostaa esiin Irakin pakolaisiin liittyvän inhimillisen näkökulman. Isilin bruttaali voimankäyttö pakotti miljoonat ihmiset pakenemaan kodeistaan. Myös Suomeen pari vuotta sitten tulleista pakolaisista enemmistö oli irakilaisia. Olemme nyt huolestuneina seuranneet, kun ihmisiä on palautettu olosuhteisiin, joissa heidän turvallisuutensa ei ole ollut taattu. Näissä kysymyksissä Suomen on noudatettava tarkasti varovaisuusperiaatetta. Ketään ei saa palauttaa, jos hänen turvallisuuttaan ei voi taata. Ongelmat turvapaikkaproessin tulkkauksessa ja oikeusavussa ovat lisänneet riskiä, että kaikkia turvan tarpeessa olevia ihmisiä ei ole pystytty tunnistamaan. Nyt, kun ruuhka hakemusten käsittelyssä on purkautunut, Maahanmuuttoviraston on käsiteltävä uudelleen hakemukset, jotka on aiemmin kiireessä käsitelty huolimattomasti. Pakkopalautukset Irakiin

Pöytäkirjan asiakohta PTK 75/2018 vp

on keskeytettävä, kunnes on varmaa, että turvapaikkaprosessi takaa hakijoiden oikeusturvan ja ihmisoikeudet.

Arvoisa puhemies! Viimeisenä nostan esiin Irakin laajemman vakauttamisen, joka Isilin vastaisen taistelun jälkeen on ensisijaista. Siinä sotilaallisen kriisinhallinnan, siviilikriisinhallinnan, humanitaarisen avun ja kehitysyhteistyön tulee muodostaa kokonaisuus. Suomella on aikanaan ollut hyvin vilkkaat taloussuhteet Irakiin. Olisi hyvä, että kriisistä toipuville alueille humanitaarisen avun ja kehitysyhteistyön rinnalla tulisi mahdollisimman nopeasti yksityisen sektorin toimeliaisuutta. Kaikessa kehityksessä Irakissa tulee erityisesti panostaa tyttöjen ja naisten asemaan ja heidän koulutukseensa. Naisissa on myös Irakin tulevaisuus.

17.44 Paavo Arhinmäki vas (ryhmäpuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Isis on ollut raakalaismainen ja hirvittävä terroristijärjestö, jonka toiminta on ollut kaikkien inhimillisten arvojen vastaista. Siksi kaikkien piti ja pitää toimia tällaisia pimeyden voimia vastaan. Väkivaltaisille ja ihmisoikeuksia polkeville ääriuskonnollisille liikkeille ei pidä antaa tilaa.

Suomalaisten koulutus- ja neuvonantajatoiminta Irakissa on ollut siksi arvokasta. Isis on kärsinyt merkittäviä tappioita niin Irakissa kuin Syyriassa ja menettänyt laajoja maa-alueita. Nyt taistelut Isisiä vastaan ovat hiipuneet ja varsinaiset sotatoimet näyttävät olevan pääosin ohitse.

Irakin turvallisuustilanne on kuitenkin edelleen epävakaa. Haasteena on Isisiltä vapautettujen alueiden vakauttaminen ja jälleenrakentaminen. Lisäksi maan vakauden kannalta on tärkeää, että Irakin eri poliittisten, uskonnollisten ja etnisten ryhmien väliset erimielisyydet eivät puhkea yhteisen vihollisen, Isisin, kukistuttua. Koko Irakin vakauttaminen on nyt tärkeää.

Arvoisa puhemies! Selonteon mukaan Suomi on vähentämässä joukkojaan noin 100 sotilaasta noin 80:een. Tämä on hyvä suunta, sillä Suomen tulisi ryhtyä kohdentamaan apuaan entistä enemmän myös muille sektoreille, kuten jälleenrakentamiseen, siviilikriisinhallintaan ja humanitaariseen apuun.

On tärkeää auttaa Irakia luomaan edellytykset demokraattiselle hallinnolle. Irak tarvitsee hallituksen, joka huolehtii ihmisoikeuksista, pitää kiinni maan vakaudesta, kunnioittaa perustuslakia ja kurdien itsehallintoa. On tärkeää, että suomalaisten joukkojen toiminta Irakissa on vain koulutustoimintaa — Suomi ei saa joutua minkään konfliktin osapuoleksi.

Valtioneuvoston selonteosta käy ilmi, että myös Nato valmistelee omaa operaatiotaan Irakiin. Siitä mainitsi hyvin lyhyesti myös ulkoministeri Soini. Vasemmistoliiton mielestä ei ole perusteltua hajottaa Suomen osallistumista moniin eri operaatioihin alueella.

Hallitus toi tämän valtioneuvoston selonteon eduskunnan lähetekeskusteluun vain päivää ennen kesätaukoa, ja selonteko käsitellään valiokunnissa siis vasta syksyllä. Irakin turvallisuustilanne muuttuu koko ajan, ja syksyllä tilanne voi olla aivan toinen kuin nyt. Hallituksen kiire tässäkin asiassa ihmetyttää.

Arvoisa puhemies! Todellinen vastavoima Isisille sekä Irakissa että Syyriassa ovat olleet kurdit, joita Suomi on Irakissa kouluttanut. Suomi ja muu kansainvälinen yhteisö ei saa jättää kurdeja yksin. Vaikka kurdit eivät ole yksi ja kaikilta tavoitteiltaan yhtenäinen ryhmä, ovat kurdit auttaneet kansainvälistä yhteisöä, ja myös kansainvälisen yhteisön tulee auttaa kurdeja.

On aivan käsittämätöntä, että samaan aikaan kun Isisin vastainen koalitio kouluttaa Pohjois-Irakissa kurdien peshmerga-joukkoja, annetaan Nato-maa Turkin pommittaa ilman

Pöytäkirjan asiakohta PTK 75/2018 vp

suurempia vastalauseita Isisiä vastaan taistelevia kurdeja sisäpoliittisista syistä niin omassa massaan kuin naapurivaltioiden alueella koko kansainvälisen yhteisön vain katsoessa hiljaa sivusta. Viikonloppuna pidetyt Turkin vaalit olivat valitettavasti jälleen osoitus siitä, etteivät Turkin valtaapitävät itsevaltaisen presidentti Erdoganin johdolla kunnioita demokratiaa, sananvapautta eivätkä ihmisoikeuksia.

Arvoisa puhemies! Suomen ja muiden kansainvälisten joukkojen tulee kiinnittää huomiota myös Irakin ihmisoikeustilanteeseen. Ihmisoikeusjärjestöjen mukaan Isisin lisäksi myös Irakin asevoimat ja kansainvälinen liittouma ovat syyllistyneet humanitaarisen oikeuden loukkauksiin ja mahdollisiin sotarikoksiin. Isisin vastaisessa taistelussa hallituksen joukot ovat käyttäneet kovia otteita ja syyllistyneet tahdonvastaisiin katoamisiin, laittomiin teloituksiin ja mielivaltaisiin pidätyksiin sekä kidutukseen ja muuhun epäinhimilliseen kohteluun. Maan oikeusjärjestelmä on vakavasti puutteellinen, ja muun muassa terrorismisyytteitä koskevat oikeudenkäynnit ovat olleet kaukana oikeudenmukaisesta.

Arvoisa puhemies! Näillä varauksilla vasemmistoliitto tukee tämänhetkisen tiedon valossa valtioneuvoston selonteon esitystä. Samaan aikaan Suomen pitää seurata Irakin tilannetta ja panostaa erityisesti jälleenrakentamiseen, siviilikriisinhallintaan ja humanitaariseen apuun. Kurdeja ei saa unohtaa, vaan heidän oikeutettua kamppailuaan demokratian puolesta pitää tukea nykyistä selvemmin.

17.49 Stefan Wallin r (ryhmäpuheenvuoro): Arvoisa puhemies, talman! Vi tar här ställning till Finlands fortsatta deltagande i Irakinsatsen Operation Inherent Resolve, OIR. Den stora bilden handlar förstås om kampen mot islamistiska Isil, som är ett av de senaste decenniernas värsta uttryck för hur mänskliga rättigheter har kränkts. För ett land som Finland är det en plikt att medverka i kampen mot de omänskliga grymheter och den förstörelse, också av ett historiskt arv, som Isil gjort och gör sig skyldig till.

Vi vet också att det här projektet inte är riskfritt. Finlands linje bör vara att vi tar vårt internationella ansvar men att vi samtidigt satsar på deras trygghet som deltar i operationerna. Deras säkerhet är på vårt ansvar.

Svenska riksdagsgruppen anser att Finland ska fortsätta delta i säkerhetssektorns utbildningssamarbete i Irak. Vi har ett kunnande som vi kan bidra med för att öka den regionala säkerheten och förbättra förmågan hos de irakiska säkerhetsstyrkorna, medräknat styrkorna i irakiska Kurdistan.

Puhemies! Meidän ei tule unohtaa, että näillä toimilla tähdätään itse asiassa tilanteen vakauttamiseen, voidaan sanoa, koko maailmassa. Pitkällä tähtäimellä on meidän kaikkien etu, myös suomalaisten etu, että Isilin eteneminen Irakissa estetään. Tosiasia on myös se, että jokainen kriisinhallinta- tai koulutusoperaatio, johon Suomi osallistuu, antaa meille sellaisia kokemuksia, joita voimme hyödyntää myöskin täällä kotikentällä.

OIR-operaatio on jaettu neljään eri vaiheeseen, ja kuten selonteossa todetaan, olemme parhaillaan kolmannessa vaiheessa ja tavoitteisiin pääseminen on ollut odotettua nopeampaa. Kolmannen vaiheen tavoitteena on Isilin tuhoaminen ja Irakin ja Syyrian turvallisuustilanteen vakauttaminen. Operaation neljäs ja viimeinen vaihe on sitten tilanteen normalisointi.

On syytä painottaa, että OIR-operaatio suoritetaan Irakin hallituksen pyynnöstä ja ehdottomalla suostumuksella ja suuressa yhteisymmärryksessä sen kanssa. Suomen ohella Pohjoismaista osallistuvat myös Ruotsi, Norja ja Tanska.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 75/2018 vp

Toukokuuhun 2018 mennessä suomalaiset ovat kouluttaneet jo yli 3 000 kurdien peshmerga-sotilasta ja Irakin turvallisuusjoukkojen sotilasta. Selonteossa todetaan, että suomalainen kouluttajaosasto ja suomalainen koulutustapa ovat saaneet erittäin hyvää palautetta. Panostuksia on tehty muun muassa ensiapukoulutukseen, mikä on antanut konkreettisia tuloksia haavoittuneiden hoidossa kenttäsairaaloissa.

För att en verklig fred ska kunna åstadkommas och vägen mot demokrati kunde stärkas i Irak måste också Bagdadregeringen undvika överdrivet våld i hanteringen av både konflikter och terrorismhot. Också mänskliga rättigheter, kvinnors och minoriteters rättigheter måste respekteras. Det internationella samfundet bör även följa med och bistå i den svåra interna flyktingsituationen med 2 miljoner flyktingar i Kurdistan.

Sotilaallisen yhteistyön ohella tarvitaan myös kehitysyhteistyötä sekä toimenpiteitä, jotka edistävät oikeusvaltio- ja demokratiakysymysten kehitystä. On myös hyvä, että Suomi tukee Irakissa toimintaa, jonka tavoitteena on parantaa erityisesti pakolaisnaisten asemaa.

Puhemies! Niin YK:lta kuin EU:lta tarvitaan määrätietoisia toimia, jotta konflikteihin saadaan pysyviä ratkaisuja. Juuri tänä aikana, kun suurvallat haastavat, elleivät jopa halveksi monenkeskisen yhteistyön perusosia, tarvitaan jatkuvuutta ja rakentavuutta enemmän kuin pitkään aikaan. Suomen tulee siksi syventää rooliaan kriisinhallinnassa, sovittelussa ja kehitysyhteistyössä.

Talman! Svenska riksdagsgruppen stöder alltså Finlands fortsatta deltagande i utbildningsoperationen och rådgivningsinsatsen i Irak.

17.54 **Sari Essayah kd** (ryhmäpuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Suomi on jatkamassa turvallisuussektorin koulutusyhteistyötä Irakissa osana kansainvälistä OIR-operaatiota. Oletettua nopeammin saavutetun operaation kolmannen vaiheen tavoitteena on Isilin tuhoaminen ja Irakin ja Syyrian turvallisuustilanteen vakauttaminen. Jatkamalla osallistumista operaatioon olemme mukana taistelussa terrorismia vastaan sen alkujuurilla. Operaatio on kyennyt merkittävästi pienentämään Isilin hallinnassa olevia alueita, ja siitä voi operaatiolle antaa kiitokset. Kuten selonteko myös toteaa, yleistilanne Irakissa jatkuu epävakana ja turvallisuustilanne vaihtelee eri puolilla Irakia. Tuloksellista operaatiota pitääkin jatkaa aina sen neljännen vaiheen loppuun saakka, jolloin turvallisuustilanteen voidaan katsoa normalisoituneen Irakissa. Samalla vahvistamme koko Euroopan turvallisuutta ja kykyä toimia Isiliä vastaan sekä kerrytämme arvokasta kokemusta oman kansallisen puolustuksemme kehittämiseen.

Arvoisa puhemies! Operaation laajentuessa uusille alueille ja Isilin menettäessä hallinnassaan olevia alueita iskut sirpaloituvat eri puolille Irakia. Selonteko mainitsee uhkatekijöinä suora-ammuntatulen, epäsuoran tulen, räjähd- ja itsemurhaiskut, maastossa olevat miinat ja räjähtämättömät ammustarvikkeet sekä kemialliset aseet. Monet näistä eivät ole sidoksissa Isilin hallintavallassa oleviin alueisiin. Isilin kyky tehdä terrori-iskuja eri puolilla Irakia tekee koko maasta edelleen epävakana.

Kristillisdemokraatit pitävät operaatioissa keskeisenä koulutus- ja avunantotehtäviin osallistuvien sotilaittemme turvallisuudesta huolehtimista mutta myös maamme sisäisen turvallisuuden vahvistamista. Selonteon mukaan Suomen tavoitteena on paluu- ja palautusyhteistyötä helpottavat järjestelyt kielteisen turvapaikkapäätöksen saaneiden osalta. Se-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 75/2018 vp

lonteko ei mainitse sitä, miten tässä on edetty. Olisimme toivoneet selonteolta asian lyhyen maininnan sijaan konkreettisia tuloksia. Suomeen tulee edelleen eniten turvapaikanhakijoita juuri Irakista. Viimeisen vuoden aikana tehtiin 1 412 kielteistä turvapaikkapäätöstä irakilaisille turvapaikanhakijoille, ja hyvä palautussopimus selkeyttäisi ja helpottaisi tätä prosessia. Nyt Suomesta palautetaan Irakiin kielteisen turvapaikkapäätöksen saaneita turvapaikanhakijoita, jotka palaavat paluulennolla takaisin. Tämä on mahdollista, koska Suomella ja Irakilla ei ole palautussopimusta. Käytännössä oikeus turvapaikkaan syntyy, kunhan kieltäytyy palautuksesta, ja tämä kyllä syö koko turvapaikkaprosessimme uskottavuutta.

Palautusyhteistyösopimus Irakin ja Suomen välillä tarvitaan pikaisesti. Suomen — ja myös Euroopan unionin — tulisi olla aktiivinen unionitasolla saamaan takaisinottosopimus pikaisesti voimaan. Myös YK:n pakolaissopimusta tulee muuttaa niin, että allekirjoittaneet maat velvoitetaan ottamaan vastaan oman maan kansalaisia ilman erillisiä kahdenvälisiä sopimuksia.

Kannamme myös huolta erityisesti kristityiksi kääntyneiden turvapaikanhakijoiden kohtelusta. Samalla kun kannatamme palautussopimusten laatimista, olisi tärkeää, että päätöksenteossa huomioitaisiin erilaisten vähemmistöjen kokema vaino.

Arvoisa puhemies! Isilin hallinnasta vapautuneilla alueilla on suuri tarve jälleenrakentamiselle, kehitysyhteistyölle, humanitääriselle avulle ja paikallisen turvallisuuskoneiston rakentamiselle. Eduskuntaryhmämme kannustaa hallitusta edelleen selvittämään mahdollisuudet EU:n siviilikriisinhallintaoperaatioon Irakin alueella. Pidämme tärkeänä laajaa kansainvälistä yhteistyötä maan turvallisuuden kehittämisessä ja jälleenrakentamisessa. Irakia tulee auttaa kehittymään maaksi, jossa oikeusvaltioperiaatteet toimivat ja perusihmisoikeuksia kunnioitetaan.

Arvoisa puhemies! Kristillisdemokraattinen eduskuntaryhmä tukee Suomen osallistumisen jatkamista Isilin vastaisessa operaatiossa.

17.58 Timo Heinonen kok: Arvoisa herra puhemies! Hyvä ulkoministeri ja edustajakollegat! Tässä on ollut hyvää keskustelua pitkän päivän päätteeksi tai toisen pidemmän keskustelun kautta. Me puolustusvaliokunnassa käsitelimme myös tätä kokonaisuutta. Kyse on siis terroristijärjestö Daeshista, Isisistä, Isilistä — mitä nimeä siitä halutaan käyttääkin — ja siitä, millä tavalla tämä terroristijärjestö on sabotoinut ja tuhonnut niin Syyriaa kuin Irakiakin, mutta Daeshin uhka on levinnyt myös laajasti ympäri maailman aivan järjestäytyneenä mutta myös tällaisena innoittajana, niin sanottujen yksinäisten susien innoittajana, ja emme mekään Suomessa ole välttyneet Daeshin liikkeelle saamien toimijoiden iskuista. Tässä keskustelussa käytettiin vierastaistelija-nimeä, ja itseäni se häiritsee. Minun mielestäni se on liian kaunis sana terroristista, henkilöstä, joka lähtee terroristijärjestön riveihin. He eivät ole taistelijoita, he eivät ole vierastaistelijoita, he ovat terroristeja.

Pidän myönteisenä sitä, että Suomi on ollut mukana tässä YK:n mandaatilla toimivassa Irak-operaatiossa, ja on tärkeää, että me myös jatkamme sitä. Itse uskon, että Irakissa on paremmat mahdollisuudet löytää pysyvämpi rauhantila kuin esimerkiksi Afganistanissa, ja toivon, että kun nämä viimeiset alueet Daeshin hirmuvallan alta saadaan vapautettua, niin maata pystyttyisiin rakentamaan kohti tasapainoisempaa yhteiskuntaa, niin että maa pysyisi tulevaisuudessa kantamaan itse itsestään huolen.

Haluan nostaa esille kriisinhallintaveteraaniohjelman jälleen tänään. Kiitos siitä kuuluu puolustusministeri Jussi Niinistölle, jonka johdolla tämä kriha-veteraaniohjelma tällä kau-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 75/2018 vp

della saatiin lopulta vietyä maaliin. Näille suomalaisille naisille ja miehille, jotka lähtevät erilaisiin kansainvälisiin operaatioihin, on saatu riittävä tieto ja turva siitä, että pahimmallakin hetkellä me kannamme huolen näistä naisista ja miehistä mutta myös heidän läheisistään, myös henkisellä puolella, fyysisellä puolella ja myös siinä tapauksessa, kun pahin mahdollisesti näissä iskuissa tapahtuu. Tämä Lex Jylhä on enemmän kuin tervetullut varmistus näille henkilöille. Kun kruunu poikiaan ja naisiaan maailmalle lähettää, niin kruunun pitää heistä myös vastuu loppuun asti kantaa.

Tässä keskustelussa on aika paljon ollut esillä tämä palautussopimus niin kuin myös valiokunnassakin, ja olen samaa mieltä niin kuin kokoomuksen ryhmäpuheenvuoron pitänyt edustaja Kiuru, että Irakin kanssa pitää päästä siihen ratkaisuun, että Irak ottaa vastaan oman maansa kansalaiset, jotka sinne päätetään palauttaa. Ei voi olla niin, että Irakille kelpaa ja Irak tarvitsee meidän ja muiden länsimaiden apua taatakseen omien kansalaistensa turvallisuuden ja maansa rauhan mutta samaan aikaan he eivät ole valmiita ottamaan vastaan oman maansa kansalaisia, jotka eivät ole oikeutettuja turvapaikkaan, esimerkiksi Suomesta tai jostain muusta maasta. Tämä vastavuoroisuus täytyy saada toimimaan, ja toivon, että tähän myös ulkoministeri Soini tässä keskustelussa vielä kantaa ottaa.

Suomen on tärkeää olla mukana tässä Irak-operaatiossa.

18.03 Hannu Hoskonen kesk: Arvoisa rouva puhemies! On aivan erinomaisen hieno asia, että Suomi on edelleen mukana tässä Irakin operaatiossa. Tasavallan presidentti ja hallituksen ulko- ja turvallisuuspoliittinen valiokunta ovat tehneet viisaan päätöksen, ja tässä selonteossa on meillä nyt sitten selvitys tästä asiasta ihan perusteellisesti.

On hyvä asia, että kansainvälistä suurta terroristijärjestöä Isiliä vastaan taistellaan. Pitää muistaa se, että tämän kyseisen järjestön teot ovat mitä pöyristyttävimpiä rikoksia, mitä tässä maailmassa pystyy ihminen tekemään, ihmisoikeusrikoksia pahimmasta päästä. Nyt kun kansainvälinen yhteisö tekee yhteistyötä Irakissa tämän Isil-järjestön torjumiseksi, niin Suomen pitää olla siinä omalta osaltaan mukana ja nimenomaan niin, että paikallisten ihmisten ja paikallisten viranomaisten elämää tuetaan, heitä koulutetaan, miinanpoistossa ollaan apuna ja sitten ennen kaikkea sitä yhteiskunnan normaalia olotilaa vakiinnutetaan. Se on meidän suomalaisten yksi hyvä velvollisuus.

Tässä yhteistyössä on hyvä muistaa sekin, että kun tässä on puhuttu paljon näistä Irakiin palautettavista henkilöistä, jotka eivät Suomesta ole saaneet turvapaikkaoikeutta, niin minun mielestäni tässä asiassa pitää päästä sopimukseen Irakin kanssa mahdollisimman pian. Ja todellakin, kun neuvotellaan EU:ssa ja meidän kauttamme menee aina erilaista tukea sinne, kyllä Irakinkin pitää sitten taas vastavuoroisesti olla yhteistyössä meidän kanssamme, että sellaisille henkilöille, jotka tänne ovat tulleet eivätkä turvapaikkaa saaneet, palautusreitti kotimaahan aukeaa yhteisellä sopimuksella.

Arvoisa rouva puhemies! Vielä lopuksi sen verran, että kun meillä on tässä talossa nyt nämä tiedustelulait käsittelyssä ja kun nyt on puhuttu paljon vierastaistelijoista tässäkin keskustelussa, niin näiden vierastaistelijoiden osalta — joita edustaja Heinonen äsken omalla vahvalla tavallaan kuvasi terroristeiksi, mitä he oikeasti ovatkin, siellä suoritetaan törkeitä ihmisoikeusrikoksia tappamalla avuttomia lapsia ja vanhuksia kotiin ja tekemällä mitä hirveimpiä tekoja ihmisille — jotta saisimme tutkittua tietoverkkojen kautta, millaista yhteistyötä nämä ylikansallisesti toimivat, kuten Isilkin, tekevät — sehän on ylikansallinen terroristijärjestö, joka pyrkii eri maista rahaa keräämällä viemään taloudellista voimaa sinne kohdemaahan, ja sitten toisena asiana samalla he pyrkivät tietysti verkostoitu-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 75/2018 vp

maan ja tuomaan terroristista toimintaa muualle maailmaan — olisi aivan välttämätöntä, että tiedustelulait saadaan kuntoon ja pystytään tällä keinoin seuraamaan näiden järjestöjen toimintaa sillä tasolla, jolla tällä hetkellä Suomen viranomaiset eivät voi seurata. On ihan käsittämätöntä, että nämä kyseiset järjestöt voivat meidän tietoverkoissamme ihan vapaasti melskata mutta meidän viranomaisillamme ei ole keinoa mennä sitä torjumaan. Tässä on meillä iso puute, mutta uskon kyllä vakaasti, että tässä eduskunnassa riittää viisautta ja kauaskatseisuutta, että tämä tiedustelulakikin saadaan kuntoon ja tähän asiaan päästään oikeasti vaikuttamaan meidän omien tietoverkkojemme kautta.

Toinen varapuhemies Tuula Haatainen: Myönnän vastauspuheenvuoron, 5 minuuttia, ministeri Soini.

18.06 Ulkoministeri Timo Soini: Arvoisa rouva puhemies! Kiitos eduskuntaryhmille ja edustajille rakentavista ja hyvistä puheenvuoroista. Ne olivat minun mielestäni hyvin pohdittuja puheenvuoroja. Täytyy erikseen mainita edustaja Arhinmäki, jolla oli paras puheenvuoro, mitä häneltä olen kuullut. [Paavo Arhinmäki pyytää vastauspuheenvuoroa] — Se oli hyvä puheenvuoro, edustaja Arhinmäki. Kyllä kehut varmasti tuntuvat hyvältä, ne ovat sen verran harvoin saatavissa.

Arvoisa rouva puhemies! Tämä asiahan on todella vakava, ja kun ajatellaan, mitä Isil on ja mitä se on saanut aikaan — kärsimystä, hävitystä, tuskaa — niin tämä jos joku on ollut sellaista kansainvälistä toimintaa, jossa on ollut hyvä olla mukana — raskain kustannuksin tietysti, ihmisiä on menehtynyt hyvin paljon.

Nyt tietenkin näissä puheenvuoroissa minua ilahdutti myös se, että katsottiin tämän konfliktin ja aseiden paukkeen yli. Täällä oli monta hyvää puheenvuoroa. Esimerkiksi edustaja Mikkonen puhui hyvin naisista, lapsista ja siitä, mitä tämän konfliktin jälkeen pitää tehdä: pitää vakauttaa, pitää kouluttaa, rakentaa infrastruktuuria, tukea toimeentuloa, aluehallintoa, sovinnotekoa. Tämä on se, mihin täytyy pyrkiä. Jos emme me näissä konfliktimaissa, tässä tapauksessa Irakissa, pysty pureutumaan näihin, niin nämä meidän voittomme jäävät lyhytaikaisiksi. Nimenomaan myöskin kurdien osuus ja peshmerga-joukkojen osuus on tässä ollut merkittävä, ja myöskin kurdien tuki on tärkeätä ja se, että Bagdadin ja Erbilin välit pysyvät kunnossa. Siellä on ollut paljon jännitteitä, mutta onneksi Bagdadissa ymmärrettiin myös lähettää rahaa julkisen sektorin palkkojen maksuun ja Kurdistanin lentokentät avattiin jälleen kansainväliselle liikenteelle ja näin pois päin. Tämä on äärimmäisen tärkeätä.

Sitten tietysti nämä palautukset ja palautussopimukset. Ikävä kyllä ne eivät ole mikään automaatio. Meillä on maita Euroopan unionissa, joilla palautussopimukset on olemassa mutta niitä ei noudateta. Tämä johtuu siitä ikävästä piirteestä meidän kansainvälisessä sääntöperusteisessa yhteistyössä, että vaikka meillä on sääntöjä, niin sääntöjä ei noudateta, ja tästä on kysymys. Totta kai hallitus, niin ministeri Mykkänen kuin minäkin, heti solmisi tämän sopimuksen, mutta sitä ei yksin pysty solmimaan. Tällä hetkellä vapaaehtoisten palautusten kautta palanneita on tietysti paljon enemmän, ja kyllä tietenkin pitäisi ottaa kaikki palautettavat vastaan, jotka eivät turvapaikkaa saa. Siitähän johtuu tämä koko Euroopan laajuinen turvapaikkakriisi. Olen ottanut tämän asian esiin Saksan ulkoministerin kanssa, Ranskan eurooppaministerin kanssa ja niin on myös sisäministeri Mykkänen moneen kertaan, ja työ jatkuu.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 75/2018 vp

Arvoisa rouva puhemies! Tietysti suomalaisten joukkojen ja kouluttajien turvallisuus ja omasuoja ovat tärkeitä ja siltä varalta, jos jotain ikävää sattuu, myös vakuutusturva. Tämä kaikki on tärkeätä. Kyllä koko kansainvälinen politiikka ja niitten alueiden vakauttaminen ja terrorismin syihin ja juurisyihin puuttuminen on tärkeätä. Se tarkoittaa sitä, että nuorilla on mahdollisuuksia, ihmisillä on näkymiä, on vakautta, on koulutusta. Kaikki lähtee myös naisten ja tyttöjen mahdollisuuksista ja rauhanvälityksestä ja siviilikriisinhallinnasta. Eli pelkkä pyssyusko ei tässä auta.

Arvoisa rouva puhemies! Sitten vielä pari sanaa peshmerga-joukoista ja Irakin armeijan välisestä suhteesta. Tämä on tärkeätä, että nämä pysyvät kunnossa, ettei nyt ikään kuin Isilin kukistumisen jälkeen synny uutta tilannetta, uusia jakolinjoja, joista sikiää uusia konflikteja. Ja tämä koskee tietysti myös alueellisia toimijoita, kuten muun muassa Turkia, jota edustaja Arhinmäki tässä aivan oikein myös kriittisesti käsitteli.

Toinen varapuhemies Tuula Haatainen: Avaan debatin. Pyydän niitä edustajia, jotka haluavat käyttää puheenvuoron, painamaan V-painiketta ja nousemaan seisomaan.

18.11 Paavo Arhinmäki vas (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Jotta tämä ei nyt menisi ihan hymistelyksi ulkoministeri Soinin kanssa: Kun mainitsitte tässä lopussa Turkin, niin se on oleellinen osa tätä kokonaisuutta. Kurdit, joita on koulutettu, taistelevat Daeshia, Isiliä ja Isisiä vastaan Pohjois-Irakissa, Syyriassa, mutta kurdeja on myös Turkissa ja Iranissa — eivät he ole yhtenäinen joukko, mutta kuitenkin. Ihmetyttää nyt se, että puolitoista vuotta sitten te, ministeri Soini, kuvasitte, että Turkin ja Suomen demokratiakäsitys tai arvopohja on samankaltainen, ja nyt kun viime viikonloppuna Turkin vaaleissa kuitenkin paljon väärinkäytöksiä raportoitiin — muun muassa kurdipuolue HDP:n koko johto on vankilassa — niin sanoitte, että presidentti Erdogan on kansan valitsema presidentti ja vaalitulosta on aina kunnioitettava. Samaan aikaan kuitenkin EU-maa Irlannin, demokraattisen maan, aivan selkeästä vaalituloksesta [Puhemies koputtaa] teillä oli kovat pulinat. Miksi teillä on niin suuri vaikeus tuomita Turkin toimintaa ja kritisoida Erdoganin epädemokraattista hallintoa?

18.12 Hannu Hoskonen kesk (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! On aivan välttämätöntä, että Suomi kansainvälisenä toimijana kantaa huolta tällaisista ihmisistä, joita sorretaan tuolla maailmalla, mutta se pitää tietenkin meidän muistaa, että olemme pienempi tekijä tässä kansainvälisessä yhteisössä. Nämä tehtävät, mitä Suomi tekee esimerkiksi YK:n kautta — on rauhaa turvaamassa eri maissa ympäri maailmaa — ovat erittäin hyviä töitä. Kyllähän se on pakko meidän tunnustaa, että näihin arabimaihin, johonkin Irakiin, saatikka Afganistaniin, kuten tiedämme kokemuksesta, tämän perinteisen länsimaisen demokratian istuttaminen on mahdoton tehtävä, mutta kun saisimme edes sen verran vahvistettua heidän omaa järjestelmäänsä, että he pitäisivät vaalinsa omalla tavallaan ja pitäisivät oman hallintonsa jollakin lailla kunnossa ja järjestyksen kunnossa, niin että tällaisia törkeyksiä ei siellä tehtäisi ja tällaiset väkivallanteot eivät maailmalle leviäisi, siinä olisi meillä jo kohtuullisen hyvä osa. Mutta varmaan meidän on pakko tunnustaa, että me emme pysty tällaisista tyypillisistä länsimaista demokratiaa sinne millään levittämään.

18.14 Pauli Kiuru kok (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Kiitos ministeri Soinille esittelystä ja tarkennuksista ja siitä työstä, mitä olette tehneet. Tiedän sekä minis-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 75/2018 vp

teri Soinin että ministeri Mykkäsen hallinto- ja turvallisuusjaoston kuulemisten perusteella, että Suomen hallitus on voimia säästämättä tehnyt sitä työtä, mitä sen pitää tehdä, eli pyrkinyt neuvottelemaan palautussopimuksesta. Itse asiassa joulukuussa kun hyväksyttiin täällä valtiovarainvaliokunnan talousarviomietintö, niin siinä mietinnössä myös edellytettiin, että Suomen pitää pyrkiä tämä sopimus saamaan voimaan.

Sopimuksen voimaansaattaminen ei ole osoittautunut helpoksi tehtäväksi, mutta se on välttämätön tehtävä. Ja niin kuin tuossa puheessani otin esiin, niin jos muu ei auta, on harkittava tuen ehdollistamista: linkitetään se niin, että tukea tulee, sitä on annettava — tukea tarvitaan — mutta ei ehdoitta, ja ehto on se, että Irakin täytyy kantaa perustuslaillinen vastuunsa oman maansa kansalaisista. Suomi on tässä liian pieni tekijä. Tarvitsemme isompia tekijöitä mukaan, Saksaa ja Ranskaa. Kysynkin ministeri Soinilta, kuinka todennäköisenä pidätte, että tällainen sopimus saadaan EU-tasolla aikaan.

18.15 Sirpa Paatero sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! On tietysti ilahduttavaa, että kaikki puolueet ovat tämän varsinaisen harjoituksen tai tämän osallistumisen osalta yhtä mieltä, että tätä jatketaan, vaikka määrä tippuu sieltä 100:sta 80:een.

Mutta ehkä tässä samalla, kun on mahdollisuus kysyä ministeriltä, miten näette tämän Suomen tulevaisuuden ajattelun tähän kriisinhallintaan suhtautumisessa: Meillä on tällä hetkellä aika vähän joukkoja verrattuna siihen tavoitteeseen, mikä Suomella on aikaisemmin ollut. Meillä on hyvin pieninä palasina maailmalla meidän joukkomme tällä hetkellä, muutamia ihmisiä per operaatio. Olisiko järkevämpää, että olisi suuremmissa kokonaisuuksissa, meillä on ollut kysymys.

Äsken puhuin naisista rauhantyössä, mutta myöskin siviilikriisinhallinnassa ja myös sotilaallisessa on tavoitteena lisätä naisten määrää, koska sen on myöskin katsottu parantavan tilannetta ja rauhoittavan tilannetta monessa maassa. Onko tähän olemassa Suomella jotakin linjaa?

Sitten yksi iso huoli tietysti: miten YK tulevaisuudessa toimii?

18.16 Lea Mäkipää sin (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Vaikka väkivalta Irakissa onkin vähentynyt, niin maa tarvitsee kyllä vielä tukea maan vakauttamiseen, turvallisuuden vahvistamiseen ja myös henkiseen ja aineelliseen jälleenrakentamiseen. Tiedämme, että siellä on suuri työttömyys ja kansasta yli puolet on alle 30-vuotiaita. Terveystieteiden huolto ja koulutus, myös öljy- ja kaasukentät ovat osin tuhoutuneet, eli teollisuus on semmoisella hyvin kapealla alalla. Kidnappaukset ovat yleisiä, mutta niin kuin ministerikin mainitsi, niin yli 3,5 miljoonaa on päässyt palaamaan takaisin kotimaahansa.

Sitten kysyisin vielä, että kun siellä on näitä erilaisia järjestöjä, kansoja, niin onko pelättävissä, että kun tämä nyt tulee ehkä muuten vakaaksi, niin tulee jännitteitä ja saattaa joskus olla sisällissota. Mitä toimenpiteitä voidaan tehdä — ei yksin Suomi vaan monet muut maat — tässä alueen kehittämiseksi?

18.17 Mika Niikko ps (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Tosiaan me hallinto- ja turvallisuusjaostossa olemme pohtineet ja keskustelleet myös tästä asiasta. Onhan se huolestuttavaa, jos Irak ei noudata kansainvälisiä sopimuksia näitten palautusten suhteen ja siitä huolimatta me annamme heille taloudellista tukea muutaman kymmenen miljoonaa vuodessa. Tokihan nämä pitäisi rinnastaa keskenään toisiinsa ja käyttää sitä neuvotteluvalttina voimakkaammin kuin sitä tähän saakka on käytetty.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 75/2018 vp

Arvoisa puhemies! Tämä on tosi tärkeä kysymys, että jos peshmerga-sotilas taisteli Isis-tä vastaan — monet sotilaat antoivat henkensä Irakin alueen itsenäisyyden ja kalifaatin kukistamisen vuoksi — niin onhan se selvää, että toki meidän pitäisi osoittaa tukea myös heitä kohtaan, kun heitä ajetaan nurkkaan Turkin ja Irakin armeijan toimesta. Siinä mielessä, kun me tiedämme itsekkin täällä, että jopa hyvin useita kurdikansanedustajia on istunut vankilassa Turkissa, opposition kansanedustajia, ja täältä ei ole edes tullut selkeää viestiä siitä, että me emme hyväksy [Puhemies koputtaa] tällaista toimintaa: kyllä toivoisin hallitukselta tiukempaa retoriikkaa [Puhemies: Aika!] ja viestiä siitä, että kurdeja ei tule tuolla tavalla kohdella kuin heitä kohdellaan niin Turkissa kuin heidän omalla itsehallintoalueellaan.

18.19 Krista Mikkonen vihr (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Me olemme päässeet keskustelemaan kriisinhallinnasta lähiaikoina enemmänkin, kun täällä oli myös Afganistan-selonteko. Suomellahan on maineikas historia kriisinhallinnan suurmaana, mutta enää me emme ole yhtä suuri tekijä, mutta työtä silti edelleen paljon arvostetaan. Ja kuten tässä on tullut hyvin esille, kriisinhallinta on pitkäjänteistä, yli vaalikausien yltävää työtä, ja sen tulisi olla mahdollisimman suunnitelmallista, vaikka tietysti tilanteet muuttuvat.

Silloin Afganistan-selontekoa käsiteltäessä vihreät nostivat esille tarpeen laatia Suomelle kriisinhallinnan strategia kaikkien puolueiden yhteistyönä. Siinä voitaisiin käsitellä muun muassa niitä asioita, mitä edustaja Paatero äsken tässä nosti esiin: mitkä ovat painopisteemme, mikä on siviilikriisinhallinnan ja sotilaallisen kriisinhallinnan osuus, onko meillä tiettyjä alueita, ja kenen johdolla toteutettaviin operaatioihin ensisijaisesti osallistutaan? Se takaisi myös pitkäjänteisemmät resurssit.

Kysyin silloin ulkoministeriltä ja paikalla olleelta puolustusministeriltä kahdesti tästä ajatuksesta. [Puhemies koputtaa] En saanut vastausta ja kysynkin nyt: miten te näette, pitäisikö tällainen yhteinen strategia luoda?

18.20 Sari Essayah kd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Täällä on tosiaankin moni kollega nostanut nämä palautussopimukset esille, ja tämä on kyllä todella tärkeää, jotta näitten turvapaikkajärjestelmien uskottavuus säilyy. Siinä mielessä kyllä minä uskallan sitä Geneven sopimustakin tässä siltä osin nostaa pöydälle, että onhan se kummallista, että siihen sisältyy ainoastaan oikeus hakea turvapaikkaa mutta ei kuitenkaan sen sopimuksen ratifioineille ja allekirjoittaneille maille velvollisuutta huolehtia omien kansalaistensa takaisinottamisesta. Vaikka sitä sopimusta on muuten varmaan todella vaikea millään tavalla muuttaa, niin tämä voisi olla jotakin sellaista, mitä kansainvälinen yhteisö voisi tehdä.

Sitten tuossa erittäin hyvin ulkoministeri nosti esille tämän, että täytyy olla huolellinen, ettei nyt luoda sitten uusia kasvualustoja taas jollekin erilaisten ryhmien radikalisoitumiselle. Täytyy muistaa, että Isilin syntytarinahan lähti sieltä Baath-puolueen syrjäyttämisestä ja Saddam Husseinin syrjäyttämisestä, ja sieltä alkoi syntyä sitten väestöä, joka lähti mukaan näihin Isilin joukkoihin, ja siinä mielessä näitten šiiajohtajien kanssa ei kannata olla sinisilmäinen. Siellä on se Iranin vaikutusvalta, mikä taustalla on, vaikka voi olla, [Puhemies: Aika!] että jotkut yrittävät muuta väittää puheissa.

18.21 Seppo Kääriäinen kesk (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Tässä on nyt levinnyt tämä keskustelu kriisinhallintapolitiikan tulevaisuuteen. Se on varmasti ihan pai-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 75/2018 vp

kallaan. Meillä on hieno historia vuodesta 56 alkaen, ja olemme itseämme kutsuneet jopa rauhanturvaamisen ja kriisinhallinnan suurvallaksi. No, se on ehkä vähän liioittelua.

Tämä keskustelu aika monta kertaa keskittyy siihen, mikä on osallistumisen määrä suhteessa laatuun. Määrähän on pudonnut ymmärrettävistä syistä, mutta kyllä minä antaisin aika suuren arvon sille, että meidän kriisinhallintapolitiikkamme laatu on erittäin korkea-tasoista. Meidän osaamistamme arvostetaan ja sille annetaan suuri tunnustus, ja tässä voi kyllä sanoa, että se laatu kyllä on korvannut ilman muuta sen määrän pudotuksen, mikä on tapahtunut viimeisten vuosien aikana. Kun vielä muistetaan se, että me osaamme taitavasti yhdistää siviilikriisinhallinnan ja tämän sotilaallisen puolen keskenään niin, että syntyy kokonaisvaltainen näkemys, niin ei meidän tarvitse ollenkaan hävetä omaa osallistumistamme näissä asioissa näissä operaatiopaikoissa. Sitä paitsi tämä YK-mandaatin korostaminen on hyvinkin suomalaista politiikkaa.

Toinen varapuhemies Tuula Haatainen: Annan vielä viimeiset debattiin pyydetty puheenvuorot, edustaja Heinonen ja sitten Arhinmäki, ja sitten ministerille vastauksen.

18.22 Timo Heinonen kok (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! On hyvä käydä keskustelua siitä, missä ja millä tavalla meidän kannattaa olla mukana ja miksi. Yksi lähestymistapa on se, että me saamme oppia ja se vahvistaa esimerkiksi meidän omaa puolustustamme. Mutta nyt on itse asiassa ollut kaksi kertaa — edellinen keskustelu Afganistanista oli jo vahvasti sellainen — se lähestymistapa, että me emme enää sieltä sellaista oppia saa vaan me olemme siellä sen takia, että siellä on pakko olla. Tämä Irak-tilanne on hivenen samantyyppinen, vaikka tietyllä tavalla itsekin ajattelen niin, että apu vastikkeelliseksi, jos palautussopimusta ei ole. Mutta toisaalta jos vastineena on se, että emme antaisi Irakille tai mikään maa ei antaisi Irakille apua, niin me tiedämme, että se säteilisi aivan toisella tavalla tänne. Tämä ei tarkoita sitä, etten kannattaisi sitä, että meidän pitää määrätietoisesti etsiä tietä tuohon palautussopimukseen. Olen tyytyväinen siihen, että ulkoministeri Soini nosti omasuojan ja vakuutusturvan esille. Ne ovat tärkeitä asioita.

18.23 Paavo Arhinmäki vas (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Pohjoismainen malli etenee — Ruotsikin johtaa 2—0 ja on menossa jatkoon. Samaan aikaan on hyvä pohtia vielä sitä, mikä on pohjoismainen malli näiden palautusten suhteen. Täällä on hyvin moni halunnut kytkeä tähän apuun tämän palautussopimuksen. Minusta se olisi myös ehkä vähän kaksinaismoralistista, kun tiedetään, että ennestään laajamittainen maan sisäinen pakolaisuus asettaa haasteita Irakille, ja tätä tilannetta eivät ollenkaan helpota lisääntyvät turvapaikanhakijoiden palautukset muista maista. Jos tässä tilanteessa Suomen tuki Irakille on sidoksissa maahanmuuttoyhteistyöhön, siihen, että otettaisiin näitä pakko-palautettavia kansalaisia takaisin, niin silloinhan me toimisimme juuri päinvastoin kuin siten, mitä täällä on toivottu eli että vakautetaan maan tilannetta. Näihin epäinhimillisiin oloihin ja kohteluun ei pitäisi tällä hetkellä pakkopalauttaa, vaan meidän pitäisi huolehtia siitä, että tilanne [Puhemies: Aika!] Irakissa rauhoittuu eikä ainakaan uusia pakolaisia tulisi sieltä.

18.25 Pauli Kiuru kok (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Jatkan tästä edustaja Arhinmäen näkökulmasta. Ymmärrän omalla tavallaan näkökulman, mutta siinä on toinenkin näkökulma. Toinen näkökulma on se, että Irakin perustuslaki lähtisi siitä, että ketään ei

Pöytäkirjan asiakohta PTK 75/2018 vp

saa sijoittaa uudestaan, poistaa maasta tai ketään ei saa estää saapumasta maahan takaisin. Kun maa kieltää ikään kuin omat lapsensa, omat kansalaisensa, ja sanoo, että te ette ole toivottuja henkilöitä tähän maahan, niin se on minun mielestäni mitä suurimmassa määrin ihmisoikeusloukkaus. Suomen perustuslaki, 9 §, lähtee siitä, että suomalaista ei saa poistaa maasta eikä estää saapumasta takaisin Suomeen, ja näin pitäisi myös Irakissa olla. Jos Suomessa todetaan, että irakilaisella ei ole laillista edellytystä olla täällä, niin Irakissa vastavasti heidän perustuslakinsa pitäisi sanoa, että ketään ei saa estää saapumasta takaisin Irakiin, jos on kyseisen maan kansalainen. Tämä on ihmisoikeuskysymys myös tästä näkökulmasta.

Toinen varapuhemies Tuula Haatainen: Vielä vastauspuheenvuoro Arhinmäelle, ja sitten on ministerin vuoro.

18.26 Paavo Arhinmäki vas (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Edustaja Kiuru puhui ihan tärkeästä näkökulmasta, mutta se on hivenen eri asia kuin tämä pakkopalauttaminen. Ne ihmiset, jotka haluavat vapaaehtoisesti palata ja kokevat, että he voivat asua ja elää turvassa omilla kotiseuduillaan Irakissa, ovat eri asia kuin se, että pakkopalautetaan vaarallisille alueille semmoisia, jotka ovat vaarassa joutua vainon kohteeksi, väkivallan kohteeksi. Tämän kytkeminen siihen tukeen, että Suomi pyrkii omalta osaltaan osana tätä operaatiota siihen, mistä täällä on sanottu, että meidän pitää saada Irakin yhteiskuntaa parannettua, se, että nämä kytkettäisiin yhteen, merkitsee, että silloinhan mentäisiin tavallaan ojasta allikkoon. Tämä on minun kritiikkini, jota esitän täällä sitä kohtaan, kun täällä moni sanoo, että pitäisi pystyä palautussopimus kytkemään siihen, että autetaan Irakin vakauttamista. Irakin vakauttaminenhan tarkoittaa sitä, että sinne voisivat ihmiset palata vapaaehtoisesti, ja erityisesti sitä, että sieltä ei tarvitsisi enää ihmisten lähteä pakoon vainoa, sotaa, turvattomuutta.

Toinen varapuhemies Tuula Haatainen: Nyt vastauspuheenvuoro, ministeri Soini. Riittääkö 3 minuuttia?

18.27 Ulkoministeri Timo Soini: Arvoisa rouva puhemies! Kyllä 3 minuuttia riittää.

Muutama vastaus:

Edustaja Paatero puhui hyvin YK:n merkityksestä ja tästä rauhanvälityksestä. Silloin kun tulin tähän ulkoministerin virkaan, sain sellaisen ajatuksen, että haluanpa rauhanvälityksen erityisedustajaksi Pekka Haaviston huolimatta siitä, että hänen puoluekantansa on vihreä, joka poikkeaa radikaalisti omastani, mutta pidin häntä pätevänä ja hyvänä miehenä niihin tehtäviin. Samoin hänen seuraajakseen nimitin Jutta Urpilaisen, jota pidän niin ikään pätevänä henkilönä. Minun mielestäni on hyvin tärkeätä, että me käytämme näissä rauhanvälitys- ja kriisinhallinta-asioissa laajasti sellaisia henkilöitä, joista meillä on kokemusta eduskunnasta ja ministeriydestä ja muuten. Se on isänmaan etu, että meillä on tällaisia henkilöitä eri katsantokannoilta. Pidän sitä äärimmäisen tärkeänä ja olen tässä yhteydessä hyvin tyytyväinen heidän molempien työhön.

Sitten nämä siviili- ja sotilaalliset kriisinhallintaoperaatiot: On totta, että osa niistä on pirstaleisia, hyvinkin pieniä, on vielä meillä KFORia ja muuta. Minulle henkilökohtaisesti, kun löytyy hyviä kohteita, ei siinä mitään, lisätään. Mutta tiedänpä vain, että jos tänne tulevat Ranskan interventiojoukot, niin uskonpa, että vaikka se onkin mitä suurimmassa

Pöytäkirjan asiakohta PTK 75/2018 vp

määrin varmaan Pohjois-Afrikan ja Malin ja muiden vakauttamista, niin me tulemme siitä käymään kyllä varmasti aika väkevänkin keskustelun, onko se nyt sitten juuri se, mitä tarvitaan. Se voi olla juuri se, mitä tarvitaan, mutta tätä tarkoitan. Nämä vakiintuneet Libanonit ja muut ovat meille aika helppoja, koska meillä on pitkä traditio siellä.

Sitten tietysti kyllä Turkkiä pitää arvostella, sen ihmisoikeusloukkauksia ja sen toimia. Ei siitä ole kysymys, ja näin pitää tehdä kaikkien kohdalla.

Mutta poliittinen ratkaisu, mihin myöskin edustaja Mäkipää vetosi ja minkä otti esille: Kaikista pahin riski on nyt se, kun Isil on lyöty, ettei synny uusia jakolinjoja, synny uutta katkeruutta. Sen takia tämä jälleenrakennustoiminta, rauhanvälitys, humanitaarinen apu, kaikki se, mitä siviilikriisinhallinnalla voidaan tehdä ja saada aikaan, on niin tavattoman tärkeitä.

Mitä Kurdistanin tulee, myös IMF on kiinnittänyt huomiota siihen, että Kurdistanin alueen on saatava riittävä osuus valtion budjetista. Tämä on aivan selvä asia, että jos nämä laiminlyödään, niin nämä ovat edessä.

Aivan lopuksi: olen valmis harkitsemaan sitä, mistä edustaja Mikkonen puhui, mutta kun en näistä yksin päätä, niin täytyy näistä porukassa keskustella.

Haluan omalta puoleltani kiittää eduskuntaa tästä keskustelusta. Tämä oli hyvä keskustelu. Edustajat Essayah ja Arhinmäki olivat aikaansa edellä. Teidän puheenne olivat minulla jo ennen kuin te olitte puhuneet, niin että siinä mielessä te ette kyllä viivytelleet.

Toinen varapuhemies Tuula Haatainen: Sitten mennään puhujalistaan.

18.30 Pauli Kiuru kok: Arvoisa rouva puhemies! Vielä jatkan tästä pakkopalautusasiasta, jonka edustaja Arhinmäki otti esiin. Olen täsmälleen samaa mieltä Arhinmäen kanssa siitä, että ketään ihmistä ei pidä palauttaa sellaiselle alueelle, missä hänen henkensä, turvallisuutensa tai ihmisarvonsa on vakavasti uhattuna, mutta sitten toisaalta emme voi tarkastella Irakia yhtenä kokonaisuutena. Irak on maantieteellisesti suuri maa, ja Maahanmuuttovirasto teki selvityksen, joka julkaistiin 13. kesäkuuta tänä vuonna, ja tämä liittyy turvapaikkapäätösten tekemiseen ja menettelyyn. Tässä muun muassa todetaan, että Etelä-Irakin läänien turvallisuustilanne on parempi kuin Keski- ja Pohjois-Irakissa. On myös merkittäviä eroja joidenkin kaupunkien, ihan jopa kaupunginosien kesken, eli Irakia ei voi katsoa yhtenä kokonaisuutena. Siellä on erilaisia alueita ja erilaisia turvallisuustilanteita. Siitä olen samaa mieltä, että ketään ei pidä pakkopalauttaa sellaiseen paikkaan, missä on suoranainen hengen ja terveyden ja ihmisarvon uhka.

18.32 Seppo Kääriäinen kesk: Arvoisa puhemies! Tämä OIR-reissu alkoi siis vuonna 2015, ja sitten sitä on jatkettu aina vuosi kerrallaan vahvalla harkinnalla ja vahvalla käsittelyllä täällä eduskunnassa. Nyt on siis kysymys ensi vuodesta, vuosi eteenpäin. Se on perusteltu ratkaisu ja on vielä käytävä läpi hyvin tarkkaan, mutta nyt tuntuu siltä, että se on perusteltu ratkaisu.

Korostan sitä, että nyt tässä keskitytään vahvasti koulutus- ja neuvonantotehtäviin, ja totta kai siihen kuuluu sitten myös esikunta-, hallinto- ja tukitehtäviä, mutta painopiste siellä paikan päällä on koulutus- ja neuvonantotehtävät. Kaikki tähtäävät siihen, että sillä alueella otetaan turvallisuusasiat omiin käsiin. Se ei ole enää ulkopuolisten hallinnassa ja varassa ja ehdoilla, vaan se tapahtuu niin, että omiin käsiin otetaan kaikki ne tehtävät, jotka vaikuttavat turvallisuuteen. Tämä minusta on aivan olennainen asia.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 75/2018 vp

Minusta on hyvä ja välttämätön asia, että kun liikutaan hyvin vaarallisissa tehtävissä, niin eduskunnalle annetaan aina näistä asioista selonteko, jotta voidaan käydä aina perusteellinen keskustelu ja läpivalaisu myös siitä, mikä liittyy riskeihin ja niihin vaaratekijöihin, joita operaatioissa aina välttämättä on. Samoin tämä poliittinen harkinta täytyy aina käydä läpi, palveleeko se todella myös Suomen omia tarkoituksia.

Tässä äsken puhuttiin lyhyesti meidän kriha-politiikkamme tulevaisuudesta ja kiinnitettiin huomiota siihen, että se on pikkuisen pirstaloitunutta ja että määrät ovat laskeneet, siis rauhanturvaajien määrät ovat laskeneet. No, se kyllä pitää paikkansa, mutta kyllä minusta pitää katsoa asian toinen puoli eli siis se, että meidän osaamisemme ennen muuta koulutustehtävissä nauttii erittäin laajaa kannatusta ja tunnustusta. Sitä kehutaan, se luo mainetta Suomesta todellisena rauhanturvamaana, ja kyllä se vastaa myös sitä, että määrä on hiukan pudonnut. Se määräkään ei ole aina itsetarkoitus, vaan kyllä laadulla on tässä suhteessa minun mielestäni ylitsekävyä merkitys.

Ihan loppuun, arvoisa puhemies, korostan sitä, että tämä on ollut siitä erikoinen keskustelu tuon äsken keskustelun jälkeen, että olemme olleet laajasti poliittisesti yhtä mieltä tämän operaation toteuttamisesta ja sinne mukaan menosta, ja muutenkinhan meidän täytyy pyrkiä ulkopoliitikassamme, turvallisuuspolitiikassamme hakemaan mahdollisimman laajaa yhteisymmärrystä eduskunnassa. Tässä me taidamme onnistua, se on hieno asia.

18.35 Sari Essayah kd: Arvoisa rouva puhemies! Edelliselle puhujalle, konkaripoliitikko Kääriäiselle, toteaisin, että eikö se Kekkonenkin jo sanonut, että jos jonkun asian pitää olla rempallaan, ulko- tai sisäpolitiikan, niin olkoon sitten mieluummin se sisäpolitiikka. Kylähän se semmoinen reaalipoliittinen totuus näin taitaa edelleenkin olla pienen maan kohdalla, ja hyvä näin. — Ei tietysti hyvä, että soteakin niin sekaisin on, mutta sen eteen täällä sitten itse kukin voi tehdä enemmän töitä.

Arvoisa rouva puhemies! Olisin vielä nostanut edustaja Kiurun alleviivaaman asian, että ensinnäkin Irak on tosiaan hyvin erilainen maa erilaisille etnisille ryhmille ja toisaalta sitten myöskin turvallisuustilanne vaihtelee siellä eri puolilla maata. Niin kuin omassa ryhmäpuheessani totesin, siellä toki on sitä yleistä levottomuutta. Näillä nykyaikaisilla terroristien käyttämillä toimenpiteillä on hyvin mahdollista sille niin sanotusti turvallisellekin alueelle tuoda nopeasti uhka ihan niin kuin täällä, voi sanoa, Euroopankin mantereella. Aivan yhtä hyvin tännekin voidaan tuoda nopeasti se uhka, vaikka muutoin elämmeikin monella tapaa turvallisessa ympäristössä.

Ehkä vielä tässä haluan nostaa esille Irakin kristittyjen tilanteen. Irakissahan on äärimmäisen vanha kristillinen kirkko, ja muistan silloin Euroopan parlamentin aikoina, kun sinne tulivat Mosulin ja Kirkukin alueen arkkipiispat vetoamaan ja kertomaan, millä tavalla se turvallisuustilanne kristittyjen osalta kiristyy siellä. Mosulissa ja Kirkukissa oli isot katedraalit, ja mikähän vuosi se oli vuoden 2010 jälkeen, kun niitä jouluyönä räjäyteltiin, ja se oli jotenkin aivan järkyttävää. Tuntui, että siinä vaiheessa Eurooppa ei tarpeeksi paljon ymmärtänyt, mitä siellä oikeasti tapahtuu näitten uskonnollisten ryhmien kohdalla, ja olimme varmasti liian hiljaa. Puhuttiin paljon siitä, että Euroopan unionissa oli vallalla semmoinen ajatus, ettei vain ajatella, että olemme joku kristittyjen klubi, ja sen tähden ei nostettu Lähi-idän kristittyjen vainoa ja kamalan vaikeaa tilannetta tarpeeksi paljon esille. Nyt tilanne on sitten se, että sekä Mosulin että Kirkukin alueelta on lähestulkoon kristillinen kirkko lyöty maan tasalle niin kuin monissa muissakin Lähi-idän maissa. Ihmiset pakenevat sieltä, ja

Pöytäkirjan asiakohta PTK 75/2018 vp

alueilta, jotka ovat olleet perinteisiä kristillisen kirkon alueita, on häviämässä lähestulkoon kokonaan elämisen ja olemisen mahdollisuus.

Siinä mielessä tämä on hyvä ottaa huomioon, kun Suomessa keskustellaan siitä, onko jonnekin turvallista palata. Se on vähän eri asia tuollakin alueella, palaako sinne sitten muslimina jollekin alueelle vai palaako sinne kristittynä, ja tämä on hyvä muistaa meidän täällä Suomessa.

18.38 Jani Mäkelä ps: Arvoisa puhemies! Tähän kysymykseen palautuksista ja turvapaikkapolitiikasta Irakin suhteen: Se on muistettava, että turvapaikan peruste ei missään tapauksessa voi olla se, että maassa on yleinen toivottomuuden tila esimerkiksi elintason tai työllisyyden suhteen, vaan turvapaikan hakemisen peruste, kansainvälisen suojelun peruste on sota tai henkilökohtainen vaino. Sotakaan ei sinänsä ole yksinään turvapaikan peruste yleisesti ottaen, jollei se ole koko maan laajuinen tai jollei siinä kohdistu joku vaino juuri tähän henkilöön tai hänen etniseen taustaansa. Näissä tapauksissa myös tämän sisäisen paon mahdollisuus on huomioitava täysmääräisesti eli se, että kun jotkut alueet ovat turvallisempia kuin toiset, niin kyllähän niihin voi maan sisäisestikin sitten paeta ja palautus on sitä kautta mahdollinen. Tämän turvallisuustilanteen selvittämisen täytyy perustua objektiivisiin tosiasioihin, maatietoon, kansainvälisten yhteyksien kautta saatuun tietoon, muiden Pohjoismaiden käytäntöihin. Emme me Suomessa tässä asiassa ole niin paljon viisaampia, ettemmekö voisi kuunnella muiden arvioita näiden maiden turvallisuustilanteista ja palauttaa samoilla perusteilla kuin muutkin vastaavat verrokkimaat.

Tämä on sellainen asia, jossa kerrankin EU:sta voisi olla jotain hyötyä, jos EU haluaisi olla tässä hyödyksi, koska juuri nimenomaan irakilaiden palauttaminen on Suomelle erityinen ongelma. Suomessa on tuhansia irakilaisia, joita emme saa käytännössä itse palautettua Irakiin. Olisiko nyt tässä sellainen paikka, että EU käyttäisi jonkinlaista vipuvartta Irakin suostuttelemiseksi tähän palautukseen? Siitä voisi kerrankin olla Suomelle jotain hyötyä.

Keskustelu päättyi.

Asia lähetettiin ulkoasiainvaliokuntaan, jolle puolustusvaliokunnan on annettava lausunto.